

Obecné informace

U státní závěrečné zkoušky z pedagogiky a psychologie studenti prokazují schopnost propojit a syntetizovat poznatky základních pedagogických a psychologických disciplín (filozofie výchovy, dějiny pedagogiky, obecná pedagogika, didaktika, vývojová psychologie, sociální psychologie, pedagogická psychologie) a začlenit je do určitého praktického výkladového rámce (či více rámců opřených o teoretickou znalost vycházející z primárních informačních zdrojů).

Předpokládá se, že si studenti v přípravě na zkoušku individuálně zpracují níže uvedené tematické okruhy svým osobitým způsobem. Prakticky to znamená, že hodnocení u SZZ zohlední zařazení konkrétních témat do výkladové linie, detailní zaostření na vybraný problém, schopnost argumentace a vyjádření a zdůvodnění vlastního názoru. Závazným požadavkem však je u každého okruhu stručně pojmenovat a výstižně charakterizovat (a) některou ze starších klasických teorií a (b) novější či soudobé teoretické přístupy doložené příklady relevantních publikací. (Jako orientační ukazatel pro rozlišení starších a novějších teorií může sloužit časové hledisko; zpravidla horizont 70. let 20. století). V případě kontextu vzdělávací politiky a legislativy je třeba vycházet z aktuálního stavu platného v době přípravy na SZZ.

Kritéria hodnocení	Důvody pro snížení stupně hodnocení
▪ používání odborné terminologie	Student nepoužívá příslušné odborné pojmy, hovoří laickým jazykem.
▪ soudržnost výkladu	Student formuluje navzájem protimluvné myšlenky bez patřičného vysvětlení.
▪ práce s portfoliem (alespoň 2 doklady)	Student nedokáže svůj výklad ilustrovat alespoň dvěma doklady z portfolia.
▪ propojení teorie s praxí	Student nedokáže smysluplně opřít výklad o některou klasickou, a soudobou teorii.
▪ individuální zpracování	Ve výkladu chybí individuální perspektiva, student jen rekapituluje studijní opory.
▪ práce s relevantní (odbornou) literaturou	Student využívá výhradně sekundární literaturu, neorientuje se v základních zdrojích.
▪ kvalita reflexe vlastní zkušenosti	Chybí reflexe vlastních zkušeností např. z pedagogických praxí.

Okruh č. 1: Filozofie výchovy („velká“ a „malá“), moje vlastní cesta k učitelství a moje inspirační zdroje

Představení oboru filozofie výchovy („velká“); příklady filozofických pojmů a koncepcí (Eugen Fink, Jan Patočka, Radim Palouš); myšlenkové proudy v pedagogice; vývoj pedagogického myšlení (hrubě: antika, středověk, novověk); soudobé teorie výchovy (Bertrand).

Základní pedagogické pojmy: pedagogika jako věda, základní pojmy, dvojí svět pedagogických jevů; výchova jako pojem, pojetí a styly výchovy, prostředí výchovy.

Základní historické ohlédnutí: starověk – srovnání výchovných systému Sparty a Athén; Sókratés – systém středověkého vzdělávání, Septem artes liberales; život a dílo J. A. Komenského a J. J. Rousseaua.

Pedagogika a psychologie jako obory: vztah k jiným vědním disciplínám, vnitřní členění; vztah pedagogiky a psychologie k praktickému vykonávání učitelské profese; odborné časopisy; základní paradigmaty – Idealismus (Plato, Kant), Realismus (Aristoteles, Rousseau), Racionalismus (Descartes), Empirismus (Locke), Behaviorismus, Humanismus; základní přístupy – fyziologický, psychodynamický, fenomenologický, gestaltový, kognitivní.

Osobní reflexe důvodů pro studium učitelství („malá“): hledání vlastní filozofie výchovy; souhrnné představení sebe jako začínajícího učitele skrze portfolio.

Doporučená literatura k okruhu č. 1:

- Bertrand, Y. (1998). *Soudobé teorie vzdělávání*. Praha: Portál.
 Klafki, W. (1967). *Studie k teorii vzdělání a didaktice*. Praha: SPN.
 Kořa, J. (2010). Filozofie výchovy. In Průcha, J. (ed.), *Pedagogická encyklopedie* (s. 667–671). Praha: Portál.
 Palouš, R., & Prázný, A. (2007). Pedagogické založení filosofie u Jana Patočky: K 30. výročí smrti a 100. výročí narození Jana Patočky. *Pedagogika*, 57(2), 108-113.
 Palouš, R. (1991). K filosofii výchovy: Východiska fundamentální agogiky. Praha: SPN.
 Patočka, J. (1997). *Filosofie výchovy*. Praha: PedF UK.
 Strouhal, M. (2013). *Teorie výchovy: k vybraným problémům a perspektivám jedné pedagogické disciplíny*. Praha: Grada.
 Walterová, E. (2004). *Úloha školy v rozvoji vzdělanosti (1. a 2. díl)*. Brno: Paido.

Obecné informace

U státní závěrečné zkoušky z pedagogiky a psychologie studenti prokazují schopnost propojit a syntetizovat poznatky základních pedagogických a psychologických disciplín (filozofie výchovy, dějiny pedagogiky, obecná pedagogika, didaktika, vývojová psychologie, sociální psychologie, pedagogická psychologie) a začlenit je do určitého praktického výkladového rámce (či více rámců opřených o teoretickou znalost vycházející z primárních informačních zdrojů).

Předpokládá se, že si studenti v přípravě na zkoušku individuálně zpracují níže uvedené tematické okruhy svým osobitým způsobem. Prakticky to znamená, že hodnocení u SZZ zohlední zařazení konkrétních témat do výkladové linie, detailní zaostření na vybraný problém, schopnost argumentace a vyjádření a zdůvodnění vlastního názoru. Závazným požadavkem však je u každého okruhu stručně pojmenovat a výstižně charakterizovat (a) některou ze starších klasických teorií a (b) novější či soudobé teoretické přístupy doložené příklady relevantních publikací. (Jako orientační ukazatel pro rozlišení starších a novějších teorií může sloužit časové hledisko; zpravidla horizont 70. let 20. století). V případě kontextu vzdělávací politiky a legislativy je třeba vycházet z aktuálního stavu platného v době přípravy na SZZ.

Kritéria hodnocení	Důvody pro snížení stupně hodnocení
▪ používání odborné terminologie	Student nepoužívá příslušné odborné pojmy, hovoří laickým jazykem.
▪ soudržnost výkladu	Student formuluje navzájem protimluvné myšlenky bez patřičného vysvětlení.
▪ práce s portfoliem (alespoň 2 doklady)	Student nedokáže svůj výklad ilustrovat alespoň dvěma doklady z portfolia.
▪ propojení teorie s praxí	Student nedokáže smysluplně opřít výklad o některou klasickou, a soudobou teorii.
▪ individuální zpracování	Ve výkladu chybí individuální perspektiva, student jen rekapituluje studijní opory.
▪ práce s relevantní (odbornou) literaturou	Student využívá výhradně sekundární literaturu, neorientuje se v základních zdrojích.
▪ kvalita reflexe vlastní zkušenosti	Chybí reflexe vlastních zkušeností např. z pedagogických praxí.

Okruh č. 2: Škola jako instituce, vzdělávací systém v souvislostech

Proměny pojetí školního vzdělávání; funkce školy; škola jako instituce, organizace, pospolitost; kvalita školy a její kritéria.

Současné české školství: charakteristika školství (Bílá kniha, Strategie 2030+); současný vzdělávací systém v ČR (ISCED); návaznost stupňů vzdělávání (MŠ a 2. stupeň).

Charakteristiky a kvality vzdělávacích systémů v mezinárodní perspektivě: školní vzdělávání v perspektivě komparativní pedagogiky (Walterová, Dvořák, Chapman, Ježková); školní vzdělávání perspektivou mezinárodních srovnávacích šetření (PISA, PIRLS, TIMSS, ICILS apod.)

Evaluace a autoevaluace škol: metodické a evaluační aktivity České školní inspekce; sebehodnotící mechanismy škol v decentralizovaném školském systému.

Osobní vnímání aspektů kvality školy a vzdělávacího systému: vlastní názor na kritéria kvality školy (klíma školy, klíma učitelského sboru, žákovské hodnocení výuky, práce se začínajícími učiteli jako možné indikátory kvality školy z pohledu učitele); reflexe zkušeností se zahraničními vzdělávacími systémy.

Doporučená literatura k okruhu č. 2:

Kořa, J. (1996). Poslání školy. *Pedagogika*, 46(4), 318-328.

Národní program rozvoje vzdělávání v ČR (Bílá kniha). (2001). Praha: MŠMT.

PoI, M. (2007). *Škola v proměnách*. Brno: MU.

Průcha, J. (2010). Základní a střední všeobecné školství v ČR. In Průcha, J. (ed.), *Pedagogická encyklopedie* (s. 76–80). Praha: Portál.

Váňová, R. (2011). Školský systém v českých zemích – vývoj a současný stav. In Vališová, A., & H. Kasíková (eds.), *Pedagogika pro učitele* (s. 69-90). Praha: Grada.

Walterová, E. (2004). *Úloha školy v rozvoji vzdělanosti (1. a 2. díl)*. Brno: Paido.

Walterová, E. a kol. (2011). *Dva světy základní školy? Úskalí přechodu z 1. na 2. stupeň*. Praha: Karolinum.

Obecné informace

U státní závěrečné zkoušky z pedagogiky a psychologie studenti prokazují schopnost propojit a syntetizovat poznatky základních pedagogických a psychologických disciplín (filozofie výchovy, dějiny pedagogiky, obecná pedagogika, didaktika, vývojová psychologie, sociální psychologie, pedagogická psychologie) a začlenit je do určitého praktického výkladového rámce (či více rámců opřených o teoretickou znalost vycházející z primárních informačních zdrojů).

Předpokládá se, že si studenti v přípravě na zkoušku individuálně zpracují níže uvedené tematické okruhy svým osobitým způsobem. Prakticky to znamená, že hodnocení u SZZ zohlední zařazení konkrétních témat do výkladové linie, detailní zaostření na vybraný problém, schopnost argumentace a vyjádření a zdůvodnění vlastního názoru. Závazným požadavkem však je u každého okruhu stručně pojmenovat a výstižně charakterizovat (a) některou ze starších klasických teorií a (b) novější či soudobé teoretické přístupy doložené příklady relevantních publikací. (Jako orientační ukazatel pro rozlišení starších a novějších teorií může sloužit časové hledisko; zpravidla horizont 70. let 20. století). V případě kontextu vzdělávací politiky a legislativy je třeba vycházet z aktuálního stavu platného v době přípravy na SZZ.

Kritéria hodnocení	Důvody pro snížení stupně hodnocení
▪ používání odborné terminologie	Student nepoužívá příslušné odborné pojmy, hovoří laickým jazykem.
▪ soudržnost výkladu	Student formuluje navzájem protimluvné myšlenky bez patřičného vysvětlení.
▪ práce s portfoliem (alespoň 2 doklady)	Student nedokáže svůj výklad ilustrovat alespoň dvěma doklady z portfolia.
▪ propojení teorie s praxí	Student nedokáže smysluplně opřít výklad o některou klasickou, a soudobou teorii.
▪ individuální zpracování	Ve výkladu chybí individuální perspektiva, student jen rekapituluje studijní opory.
▪ práce s relevantní (odbornou) literaturou	Student využívá výhradně sekundární literaturu, neorientuje se v základních zdrojích.
▪ kvalita reflexe vlastní zkušenosti	Chybí reflexe vlastních zkušeností např. z pedagogických praxí.

Okruh č. 3: Škola a společnost, škola a komunita, škola a spolupráce

Moderní škola jako nositel proměn společnosti; adaptace školy na nové společenské výzvy (humanisticky orientované kurikulum, inkluzivní výuková praxe); škola jako centrum komunity.

Podoby spolupráce ve škole: spolupráce uvnitř školy (indukce, vzájemné hospitace, sdílení zkušeností, kolegiální podpora); spolupráce napříč školami (sítování škol, regionální projekty, Česká školní inspekce); spolupráce školy s dalšími aktéry (odborníci/specialisté, jiné školy, školská a poradenská zařízení).

Škola jako prostředí: kultura školy, management školy, psychosociální klima školy; školní poradenské pracoviště a jeho praxe: výchovný poradce, školní metodik prevence, speciální pedagog, školní psycholog, třídní učitel (náplň práce, rozdělení rolí, rizika práce); spolupráce s dalšími institucemi v psychologické perspektivě (pedagogicko-psychologická poradna, speciálně-pedagogické centrum, středisko výchovné péče, OSPOD aj).

Osobní vnímání kvality školy, klimatu učitelského sboru: vlastní názor na kritéria kvality školy (klima školy, klima učitelského sboru, žákovské hodnocení výuky, práce se začínajícími učiteli jako možné indikátory kvality školy z pohledu učitele); reflexe vlastních zkušeností s klimatem školy a učitelského sboru; s formami spolupráce mezi učiteli; s komunikací mimo vlastní školu.

Doporučená literatura k okruhu č. 3:

- Grecmanová, H. (2008). *Klima školy*. Olomouc: Hanex.
Knotová, D. a kol. (2014). *Školní poradenství*. Praha: Grada.
Národní program rozvoje vzdělávání v ČR (Bílá kniha). (2001). Praha: MŠMT.
Poř, M. (2007). *Škola v proměnách*. Brno: MU.
Walterová, E. (2004). *Úloha školy v rozvoji vzdělanosti (1. a 2. díl)*. Brno: Paido.

Obecné informace

U státní závěrečné zkoušky z pedagogiky a psychologie studenti prokazují schopnost propojit a syntetizovat poznatky základních pedagogických a psychologických disciplín (filozofie výchovy, dějiny pedagogiky, obecná pedagogika, didaktika, vývojová psychologie, sociální psychologie, pedagogická psychologie) a začlenit je do určitého praktického výkladového rámce (či více rámců opřených o teoretickou znalost vycházející z primárních informačních zdrojů).

Předpokládá se, že si studenti v přípravě na zkoušku individuálně zpracují níže uvedené tematické okruhy svým osobitým způsobem. Prakticky to znamená, že hodnocení u SZZ zohlední zařazení konkrétních témat do výkladové linie, detailní zaostření na vybraný problém, schopnost argumentace a vyjádření a zdůvodnění vlastního názoru. Závazným požadavkem však je u každého okruhu stručně pojmenovat a výstižně charakterizovat (a) některou ze starších klasických teorií a (b) novější či soudobé teoretické přístupy doložené příklady relevantních publikací. (Jako orientační ukazatel pro rozlišení starších a novějších teorií může sloužit časové hledisko; zpravidla horizont 70. let 20. století). V případě kontextu vzdělávací politiky a legislativy je třeba vycházet z aktuálního stavu platného v době přípravy na SZZ.

Kritéria hodnocení	Důvody pro snížení stupně hodnocení
▪ používání odborné terminologie	Student nepoužívá příslušné odborné pojmy, hovoří laickým jazykem.
▪ soudržnost výkladu	Student formuluje navzájem protimluvné myšlenky bez patřičného vysvětlení.
▪ práce s portfoliem (alespoň 2 doklady)	Student nedokáže svůj výklad ilustrovat alespoň dvěma doklady z portfolia.
▪ propojení teorie s praxí	Student nedokáže smysluplně opřít výklad o některou klasickou, a soudobou teorii.
▪ individuální zpracování	Ve výkladu chybí individuální perspektiva, student jen rekapituluje studijní opory.
▪ práce s relevantní (odbornou) literaturou	Student využívá výhradně sekundární literaturu, neorientuje se v základních zdrojích.
▪ kvalita reflexe vlastní zkušenosti	Chybí reflexe vlastních zkušeností např. z pedagogických praxí.

Okruh č. 4: **Kurikulum (teorie kurikula a současná realita v ČR), RVP a ŠVP z pohledu učitele**

Pojetí a koncepce kurikula (Walterová, Maňák); teorie obsahové transformace (Janík); kurikulární reforma ze začátku 21. století; obsah vzdělávání, rozlišení Inhalt/Gehalt; pohled do zahraničí (kurikula a reformy).

Cíle a obsahy školního vzdělávání: od osnov přes modelové vzdělávací programy k dvoustupňovému kurikulu; RVP ZV (a jeho návaznost na RVP PV); kompetenční pojetí kurikula; seriální kód, integrovaný kód (Bernstein); gramotnosti jako cíle školního vzdělávání (teorie gramotnosti a funkční gramotnosti).

Osobní reflexe role učitele jako (spolu)tvůrce (školního) kurikula: vlastní reflexe kvality školních vzdělávacích programů na navštívených školách; zkušenost s tvorbou, revizemi a úpravami školních vzdělávacích programů; práce s integrujícími pojmy psychologického charakteru (kompetence k učení, osobnostní a sociální výchova apod.).

Doporučená literatura k okruhu č. 4:

- Dvořák, D., Holec, J., & Dvořáková, M. (2018). *Kurikulum školního vzdělávání. Zahraniční reformy v 21. stol.* Praha: UK.
- Havel, J., & Najvarová, V. (2011). *Rozvíjení gramotnosti ve výuce na 1. stupni ZŠ.* Brno: MU.
- Janík, T., Maňák, J. & Knecht, P. (2009). *Cíle a obsahy školního vzdělávání a metodologie jejich utváření.* Brno: Paido.
- Maňák, J., Janík, T., & Švec, V. (2008). *Kurikulum v současné škole.* Brno: Paido.
- Maňák, J. & Janík, T. (2010). Kurikulum. In Průcha, J. (ed.), *Pedagogická encyklopedie* (s. 117–121). Praha: Portál.
- Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání (aktuální verze)*
- Tupý, J. (2014 a 2018). *Tvorba kurikulárních dokumentů v České republice.* Brno: MU.
- Walterová, E. (1994). *Kurikulum. Proměny a trendy v mezinárodní perspektivě.* Brno: MU.

Obecné informace

U státní závěrečné zkoušky z pedagogiky a psychologie studenti prokazují schopnost propojit a syntetizovat poznatky základních pedagogických a psychologických disciplín (filozofie výchovy, dějiny pedagogiky, obecná pedagogika, didaktika, vývojová psychologie, sociální psychologie, pedagogická psychologie) a začlenit je do určitého praktického výkladového rámce (či více rámců opřených o teoretickou znalost vycházející z primárních informačních zdrojů).

Předpokládá se, že si studenti v přípravě na zkoušku individuálně zpracují níže uvedené tematické okruhy svým osobitým způsobem. Prakticky to znamená, že hodnocení u SZZ zohlední zařazení konkrétních témat do výkladové linie, detailní zaostření na vybraný problém, schopnost argumentace a vyjádření a zdůvodnění vlastního názoru. Závazným požadavkem však je u každého okruhu stručně pojmenovat a výstižně charakterizovat (a) některou ze starších klasických teorií a (b) novější či soudobé teoretické přístupy doložené příklady relevantních publikací. (Jako orientační ukazatel pro rozlišení starších a novějších teorií může sloužit časové hledisko; zpravidla horizont 70. let 20. století). V případě kontextu vzdělávací politiky a legislativy je třeba vycházet z aktuálního stavu platného v době přípravy na SZZ.

Kritéria hodnocení	Důvody pro snížení stupně hodnocení
▪ používání odborné terminologie	Student nepoužívá příslušné odborné pojmy, hovoří laickým jazykem.
▪ soudržnost výkladu	Student formuluje navzájem protimluvné myšlenky bez patřičného vysvětlení.
▪ práce s portfoliem (alespoň 2 doklady)	Student nedokáže svůj výklad ilustrovat alespoň dvěma doklady z portfolia.
▪ propojení teorie s praxí	Student nedokáže smysluplně opřít výklad o některou klasickou, a soudobou teorii.
▪ individuální zpracování	Ve výkladu chybí individuální perspektiva, student jen rekapituluje studijní opory.
▪ práce s relevantní (odbornou) literaturou	Student využívá výhradně sekundární literaturu, neorientuje se v základních zdrojích.
▪ kvalita reflexe vlastní zkušenosti	Chybí reflexe vlastních zkušeností např. z pedagogických praxí.

Okruh č. 5: Žák jako dítě (mladšího školního věku)

Proměny pojetí dítěte (obrat k dítěti), historické ohlédnutí (Helus); věkové zvláštnosti versus individuální zvláštnosti dětí; etapy dětského vývoje (např. kognitivní-Piaget, mravní-Kohlberg, Gilligenová, emoční-Erikson); proces socializace, jeho význam pro člověka a společnost; diskuse „nature or nurture“.

Přechod žáka do ZŠ: školní zralost a připravenost (včetně role zápisu do ZŠ); epistemologické souvislosti školního vzdělávání (jak se děti učí), teorie kognitivní změny, dětské prekoncepce; příčiny a projevy adaptačních obtíží na počátku a na konci školní docházky a jejich diagnostika; přechod (tranzice) žáků mezi stupni škol a přestup (transfer) žáka mezi školami; práce s žákem s deficitem v dílčích oblastech zralosti nebo připravenosti.

Specifika učení dětí mladšího školního věku: hra/didaktická hra ve školním vzdělávání vztah mezi učením a myšlením, druhy myšlení, vývoj myšlení a řeči (Vygotsky); hlavní kognitivní styly a styly učení (efektivní strategie a taktiky učení), současná kritika stylů učení; diagnostika poznávacích a učebních stylů; teorie skupinové dynamiky; vztah učení a vývoje osobnosti (a identity) žáka

teorie a klasifikace emocí, poruchy chování a emocí s obvyklým nástupem v dětství.

Motivace k učení: teorie potřeb (Maslow; potřeba úspěchu a potřeba vyhnout se neúspěchu); teorie motivace ve výuce (poznávací, výkonová, sociální); diagnostika motivace a práce s motivací; způsoby motivování ve škole (práce s aspirační úrovní žáků ve výuce); emoce a práce s emocemi ve školní třídě; vlivy snižující motivaci a školní výkon (zásady využívání odměn a trestů; nuda a strach ve škole).

Reflexe vlastního pojetí dítěte a dětství: reflexe vlastních zkušeností s účastí na zápisu dětí do 1. ročníků ZŠ; možnosti ovlivňování osobnosti žáků ve škole a případná rizika; vliv učitele na formování školního sebepojetí dítěte/žáka.

Doporučená literatura k okruhu č. 5:

Helus, Z. (2009). *Dítě ve osobnostním pojetí: obrat k dítěti jako výzva a úkol pro učitele i rodiče*. Praha: Portál.

Janík, T. (2010). Kognitivní vývoj dětí a mládeže. In Průcha, J. (ed.), *Pedagogická encyklopedie* (s. 341–347). Praha: Portál.

Kalhous, Z. & Obst, O. (2002). *Školní didaktika*. Praha: Portál.

Mareš, J. (1998). *Styly učení žáků a studentů*. Praha: Portál.

Piaget, J. & Inhelderová, B. (1997). *Psychologie dítěte*. Praha: Portál.

Václavík, A. (2014). *Prezentačně-hodnotící předmětové portfolio v 7. ročníku ZŠ. Případová studie*. Brno: MU.

Obecné informace

U státní závěrečné zkoušky z pedagogiky a psychologie studenti prokazují schopnost propojit a syntetizovat poznatky základních pedagogických a psychologických disciplín (filozofie výchovy, dějiny pedagogiky, obecná pedagogika, didaktika, vývojová psychologie, sociální psychologie, pedagogická psychologie) a začlenit je do určitého praktického výkladového rámce (či více rámců opřených o teoretickou znalost vycházející z primárních informačních zdrojů).

Předpokládá se, že si studenti v přípravě na zkoušku individuálně zpracují níže uvedené tematické okruhy svým osobitým způsobem. Prakticky to znamená, že hodnocení u SZZ zohlední zařazení konkrétních témat do výkladové linie, detailní zaostření na vybraný problém, schopnost argumentace a vyjádření a zdůvodnění vlastního názoru. Závazným požadavkem však je u každého okruhu stručně pojmenovat a výstižně charakterizovat (a) některou ze starších klasických teorií a (b) novější či soudobé teoretické přístupy doložené příklady relevantních publikací. (Jako orientační ukazatel pro rozlišení starších a novějších teorií může sloužit časové hledisko; zpravidla horizont 70. let 20. století). V případě kontextu vzdělávací politiky a legislativy je třeba vycházet z aktuálního stavu platného v době přípravy na SZZ.

Kritéria hodnocení	Důvody pro snížení stupně hodnocení
▪ používání odborné terminologie	Student nepoužívá příslušné odborné pojmy, hovoří laickým jazykem.
▪ soudržnost výkladu	Student formuluje navzájem protimluvné myšlenky bez patřičného vysvětlení.
▪ práce s portfoliem (alespoň 2 doklady)	Student nedokáže svůj výklad ilustrovat alespoň dvěma doklady z portfolia.
▪ propojení teorie s praxí	Student nedokáže smysluplně opřít výklad o některou klasickou, a soudobou teorii.
▪ individuální zpracování	Ve výkladu chybí individuální perspektiva, student jen rekapituluje studijní opory.
▪ práce s relevantní (odbornou) literaturou	Student využívá výhradně sekundární literaturu, neorientuje se v základních zdrojích.
▪ kvalita reflexe vlastní zkušenosti	Chybí reflexe vlastních zkušeností např. z pedagogických praxí.

Okruh č. 6: Učitel jako příslušník profese, já jako příslušník učitelské profese

Sociologický pohled na profese, jejich hierarchie, postoj společnosti k učitelské profesi; pojem *regulovaná profese* (vztah pojmů *učitel* a *pedagogický pracovník*); proměny role učitele, učitelství jako profese; profesní vývoj učitele a jeho specifika; etické aspekty práce učitele; mezinárodní srovnávání učitelů a jejich názorů (TALIS).

Osobnost učitele: teorie osobnosti a jejich aplikace v pedagogickém prostředí (životní příběh učitele, Mc Adamsova teorie); emoční výbava učitele, emoce a jejich škála, složky emocí, práce s emocemi, empatie; postoje, předsudky, stereotypy (genderové, etnické atd.), labeling (možnosti postojové změny u učitelů); sebenaplňující proctví (Pygmalion efekt a Golem efekt), jejich dynamika a důsledky pro žáka; výchovné styly (kázeň, svoboda, demokracie), moc ve školní třídě a interakční pojetí.

Nároky profese: psychologická náročnost učitelství a práce s ní (náročné životní situace v životě učitele); psychohygienu v práci učitele; syndrom vyhoření a možnosti jeho prevence a řešení (teorie, legislativa, praxe školy).

Já jako příslušník profese: reflexe vlastních profesních ambicí a aspirací; autodiagnostika postojů, předsudků, stereotypů vztahovaných ke školnímu vzdělávání; profesní růst, práce se sebou, psychohygienu; reflexe vlastní profesní způsobilosti.

Doporučená literatura k okruhu č. 6:

Janíková, M., & Lukas, J. (2009). Učitel – kvalifikace a profesní vývoj. In Janíková, M. et al. *Základy školní pedagogiky* (s. 71–82). Brno: Paido.

Mezinárodní šetření TALIS 2018 (<https://www.csicr.cz/cz/Aktuality/Rozsirene-vydani-narodni-zpravy-TALIS-2018>)

Průcha, J. (2002). *Učitel: současné poznatky o profesi*. Praha: Portál .

Průcha, J. (2010). Populace českých učitelů. In Průcha, J. (ed.), *Pedagogická encyklopedie* (s. 396–401). Praha: Portál.

Štech, S. (1994). Co je to učitelství a lze se mu naučit? *Pedagogika*, 44(4), 310-320.

Štech, S. (2007). Profesionalita učitele v neo-liberální době. *Pedagogika*, 57(4), 326-337.

Urbánek, P. (2005). *Vybrané problémy učitelské profese: aktuální analýza*. Liberec: PF TUL.

Vašutová, J. (2004). *Profese učitele v českém vzdělávacím kontextu*. Brno: Paido.

Obecné informace

U státní závěrečné zkoušky z pedagogiky a psychologie studenti prokazují schopnost propojit a syntetizovat poznatky základních pedagogických a psychologických disciplín (filozofie výchovy, dějiny pedagogiky, obecná pedagogika, didaktika, vývojová psychologie, sociální psychologie, pedagogická psychologie) a začlenit je do určitého praktického výkladového rámce (či více rámců opřených o teoretickou znalost vycházející z primárních informačních zdrojů).

Předpokládá se, že si studenti v přípravě na zkoušku individuálně zpracují níže uvedené tematické okruhy svým osobitým způsobem. Prakticky to znamená, že hodnocení u SZZ zohlední zařazení konkrétních témat do výkladové linie, detailní zaostření na vybraný problém, schopnost argumentace a vyjádření a zdůvodnění vlastního názoru. Závazným požadavkem však je u každého okruhu stručně pojmenovat a výstižně charakterizovat (a) některou ze starších klasických teorií a (b) novější či soudobé teoretické přístupy doložené příklady relevantních publikací. (Jako orientační ukazatel pro rozlišení starších a novějších teorií může sloužit časové hledisko; zpravidla horizont 70. let 20. století). V případě kontextu vzdělávací politiky a legislativy je třeba vycházet z aktuálního stavu platného v době přípravy na SZZ.

Kritéria hodnocení	Důvody pro snížení stupně hodnocení
▪ používání odborné terminologie	Student nepoužívá příslušné odborné pojmy, hovoří laickým jazykem.
▪ soudržnost výkladu	Student formuluje navzájem protimluvné myšlenky bez patřičného vysvětlení.
▪ práce s portfoliem (alespoň 2 doklady)	Student nedokáže svůj výklad ilustrovat alespoň dvěma doklady z portfolia.
▪ propojení teorie s praxí	Student nedokáže smysluplně opřít výklad o některou klasickou, a soudobou teorii.
▪ individuální zpracování	Ve výkladu chybí individuální perspektiva, student jen rekapituluje studijní opory.
▪ práce s relevantní (odbornou) literaturou	Student využívá výhradně sekundární literaturu, neorientuje se v základních zdrojích.
▪ kvalita reflexe vlastní zkušenosti	Chybí reflexe vlastních zkušeností např. z pedagogických praxí.

Okruh č. 7: Učitel jako aktér edukace, práce učitele ve třídě i se třídou a její reflexe

Učitel jako reflektivní praktik (Schön); profesní kompetence učitele (Švec); klíčové dovednosti učitele (Kyriacou); zjišťování výsledků vyučování a učení jako klíčová profesní kompetence; chyby vnímání, percepční stereotypy („chyby“ ve vnímání a poznávání druhých ve školní praxi).

Role třídního učitele: vedení třídy – pravidla, kázeňské problémy, nastavení řádu (vztah mezi učitelem a žáky, respekt a autorita, krátkodobá a dlouhodobá řešení problémů, odměny a tresty x uznání a důsledky); spolupráce (s asistentem, s rodiči, mezi učiteli).

Řešení konfliktních a problematických situací ve třídě: postoje, předsudky, stereotypy ve škole (možnosti postojové změny u předsudků a stereotypů u žáků); komunikace při prevenci a řešení vztahových potíží; agrese, šikana – projevy, rizika, diagnostika, fáze, způsoby řešení (teorie – Olweus, Kolář), kyberšikana; psychologické aspekty práce s žákem, možnosti kompenzace a nápravy školsky významných potíží (problémového chování); postup školy vůči dítěti s problémovým chováním (včetně role třídního učitele a školního poradenského pracoviště); dobře fungující, a narušené vztahy ve školní třídě a ve škole, prevence narušených vztahů ve třídě, intervence ve třídě s narušenými vztahy (úloha učitele, školního poradenského pracoviště a dalších institucí, vyhláška); práce se žáky se speciálními vzdělávacími potřebami (včetně nadaných žáků); děti s potenciálně problematickými charakteristikami (introvertní, úzkostné, pomalejší, méně nadané, s omezenou jazykovou kompetencí atd.) a způsoby práce s nimi.

(Auto)diagnostika učitele a (sebe)reflexe: užití diagnostických metod (z pedagogického a psychologického hlediska) k diagnostice sebepojetí; význam a postupy sebereflexe učitele, sebereflektivní dovednosti (nástroje pro sebereflexi); osobnostní rozvoj učitele; poskytování zpětné vazby: typy a formy hodnocení, slovní hodnocení a klasifikace, průběžné a závěrečné hodnocení, popisný jazyk.

Osobní reflexe (vlastních) profesních dovedností: učitelský sebezpyt (Jsem dobrým učitelem? Jak se blížím tomuto ideálu?); reflexe zkušeností s řešením konfliktních a problematických situací ve školní třídě; reflexe vlastních diagnostických kompetencí.

Doporučená literatura k okruhu č. 7:

Bendl, S. (2011). *Školní kázeň v teorii a praxi*. Praha: Triton.

Gavora, P. (2010). *Akí sú moji žiaci?* Nitra: Enigma.

Hrabal, V., & Pavelková, I. (2010). *Jaký jsem učitel*. Praha: Portál.

Mertin, V., & Krejčová, L. (2012). *Metody a postupy poznávání žáka*. Praha: Wolters Kluwer ČR.

Okruh 7 z 12

Zkouška (24 minut) zahrnuje 1) prezentaci tématu opřenou o 2) odkazy do portfolia a 3) diskusi.

Obecné informace

U státní závěrečné zkoušky z pedagogiky a psychologie studenti prokazují schopnost propojit a syntetizovat poznatky základních pedagogických a psychologických disciplín (filozofie výchovy, dějiny pedagogiky, obecná pedagogika, didaktika, vývojová psychologie, sociální psychologie, pedagogická psychologie) a začlenit je do určitého praktického výkladového rámce (či více rámců opřených o teoretickou znalost vycházející z primárních informačních zdrojů).

Předpokládá se, že si studenti v přípravě na zkoušku individuálně zpracují níže uvedené tematické okruhy svým osobitým způsobem. Prakticky to znamená, že hodnocení u SZZ zohlední zařazení konkrétních témat do výkladové linie, detailní zaostření na vybraný problém, schopnost argumentace a vyjádření a zdůvodnění vlastního názoru. Závazným požadavkem však je u každého okruhu stručně pojmenovat a výstižně charakterizovat (a) některou ze starších klasických teorií a (b) novější či soudobé teoretické přístupy doložené příklady relevantních publikací. (Jako orientační ukazatel pro rozlišení starších a novějších teorií může sloužit časové hledisko; zpravidla horizont 70. let 20. století). V případě kontextu vzdělávací politiky a legislativy je třeba vycházet z aktuálního stavu platného v době přípravy na SZZ.

Kritéria hodnocení	Důvody pro snížení stupně hodnocení
▪ používání odborné terminologie	Student nepoužívá příslušné odborné pojmy, hovoří laickým jazykem.
▪ soubornost výkladu	Student formuluje navzájem protimluvné myšlenky bez patřičného vysvětlení.
▪ práce s portfoliem (alespoň 2 doklady)	Student nedokáže svůj výklad ilustrovat alespoň dvěma doklady z portfolia.
▪ propojení teorie s praxí	Student nedokáže smysluplně opřít výklad o některou klasickou, a soudobou teorii.
▪ individuální zpracování	Ve výkladu chybí individuální perspektiva, student jen rekapituluje studijní opory.
▪ práce s relevantní (odbornou) literaturou	Student využívá výhradně sekundární literaturu, neorientuje se v základních zdrojích.
▪ kvalita reflexe vlastní zkušenosti	Chybí reflexe vlastních zkušeností např. z pedagogických praxí.

Okruh č. 8: Žák jako aktér edukace, práce s dítětem ve školní třídě

Heterogenita žakovské populace vs. hromadná výuka; osobnost žáka, teorie osobnosti a jejich aplikace v pedagogickém prostředí; nadání, vlohy, talent; teorie inteligence a způsoby jejího měření; teorie přenosu vzdělanostních nerovností (rovné příležitosti ke vzdělávání, teorie jazykového kódu); pojmy problémové chování a specifické poruchy chování (příčiny a projevy problémového chování).

Psychologické souvislosti učení: učení, význam učení pro život člověka, základní druhy učení – senzomotorické, kognitivní, sociální; základní principy učení – pokusem a omylem, vhladem, posilováním, nápodobou a identifikací; učení a paměť v kontextu přípravy výuky a požadavků na žáky
práce s emocemi ve škole; jedna klasická teorie učení a aktuální přístupy k učení (kognitivistické, konstruktivistické) – charakteristika, představitelé.

Pedagogicko-psychologická diagnostika: disciplína, její pojetí, cíle, předmět, typy diagnostiky
žák s obtížemi (SPU, PAS atp.) / nadaný / průměrný; diagnostika nadání (orientační, psychologická)
životní příběh žáka a jeho vliv na procesy učení; styly učení žáků (teorie, diagnostika, znevýhodněné děti, děti s obtížemi); prekoncepty žáků (teorie, diagnostika); možnosti zjišťování výsledků vyučování a učení; metody, konstrukce testu; školní úspěšnost a neúspěšnost (objektivní a subjektivní vymezení, faktory ovlivňující školní úspěšnost, teorie sociokulturního handicapu, opatření zvyšujících školní úspěšnost žáků ve třídě); etické aspekty diagnostické činnosti učitele 1. stupně.

Individualizace a diferenciaci ve školní třídě: možnosti přizpůsobování (typy žáků); žakovské portfolio jako (nejen) diagnostický nástroj – vedení, využití, práce s portfoliem; podpůrná opatření, individuální vzdělávací plán, plán pedagogické podpory; hodnocení autonomní, heteronomní; formativní; sumativní; individuální vztahová norma; klasifikace a slovní hodnocení (pozitiva a negativa); teorie sebepojetí a sebevědomí, jejich utváření a diagnostika.

Reflexe osobních zkušeností s heterogenitou žakovské populace: reflexe zkušeností s pedagogicko-psychologickou diagnostikou; možnosti práce učitele, školy a školního poradenského pracoviště s nadaným žákem a žákem s obtížemi.

Doporučená literatura k okruhu č. 8:

Havel, J. (2014). *Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami na 1. stupni základní školy jako východisko inkluzivní didaktiky*. Brno: Masarykova univerzita.

Mareš, J. (2010). Učení ve školním prostředí. In Průcha, J. (ed.), *Pedagogická encyklopedie* (s. 172–177). Praha: Portál.

Mertin, V., & Krejčová, L. (2012). *Metody a postupy poznávání žáka*. Praha: Wolters Kluwer ČR.

Obecné informace

U státní závěrečné zkoušky z pedagogiky a psychologie studenti prokazují schopnost propojit a syntetizovat poznatky základních pedagogických a psychologických disciplín (filozofie výchovy, dějiny pedagogiky, obecná pedagogika, didaktika, vývojová psychologie, sociální psychologie, pedagogická psychologie) a začlenit je do určitého praktického výkladového rámce (či více rámců opřených o teoretickou znalost vycházející z primárních informačních zdrojů).

Předpokládá se, že si studenti v přípravě na zkoušku individuálně zpracují níže uvedené tematické okruhy svým osobitým způsobem. Prakticky to znamená, že hodnocení u SZZ zohlední zařazení konkrétních témat do výkladové linie, detailní zaostření na vybraný problém, schopnost argumentace a vyjádření a zdůvodnění vlastního názoru. Závazným požadavkem však je u každého okruhu stručně pojmenovat a výstižně charakterizovat (a) některou ze starších klasických teorií a (b) novější či soudobé teoretické přístupy doložené příklady relevantních publikací. (Jako orientační ukazatel pro rozlišení starších a novějších teorií může sloužit časové hledisko; zpravidla horizont 70. let 20. století). V případě kontextu vzdělávací politiky a legislativy je třeba vycházet z aktuálního stavu platného v době přípravy na SZZ.

Kritéria hodnocení	Důvody pro snížení stupně hodnocení
▪ používání odborné terminologie	Student nepoužívá příslušné odborné pojmy, hovoří laickým jazykem.
▪ srozumitelnost výkladu	Student formuluje navzájem protimluvné myšlenky bez patřičného vysvětlení.
▪ práce s portfoliem (alespoň 2 doklady)	Student nedokáže svůj výklad ilustrovat alespoň dvěma doklady z portfolia.
▪ propojení teorie s praxí	Student nedokáže smysluplně opřít výklad o některou klasickou, a soudobou teorii.
▪ individuální zpracování	Ve výkladu chybí individuální perspektiva, student jen rekapituluje studijní opory.
▪ práce s relevantní (odbornou) literaturou	Student využívá výhradně sekundární literaturu, neorientuje se v základních zdrojích.
▪ kvalita reflexe vlastní zkušenosti	Chybí reflexe vlastních zkušeností např. z pedagogických praxí.

Okruh č. 9: Současné proudy a trendy ve vzdělávání, můj pohled na alternativy a inovace ve školství

Humanistický obrat, globální výchova (století dítěte; E. Keyová, O. Decroly); vztah škol „hlavního vzdělávacího proudu“ a „alternativ“; Montessori, Dalton, Waldorf a společné znaky reformních škol (pedagogický reformismus na zač. 20. stol.); další a současné trendy – Volná škola, Jenský plán, Freinetovská pedagogika, Začít spolu, Scio ad.

Heterogenita ve školní třídě: rozmanitost daná změnami v přístupu k dítěti, společné vzdělávání, inkluze; znalost druhých i sebe jako klíčový faktor; školní (poradenská) psychologie.

Osobní reflexe vlastního pohledu na alternativy a inovace ve vzdělávání: hledání vlastního vztahu ke komplexním alternativním – i dílčím inovačním – přístupům; (efektivní komunikace, Hejného matematika, Comenia script, globální metoda čtení, komunikační přístup v ČJ, CLIL).

Doporučená literatura k okruhu č. 9:

- Badegruber, B. (1994). *Otevřené učení ve 28 krocích*. Praha: Portál.
Kozlík, J. a kol. (1998). *Směřování k základní škole zítřka*. Praha: Fortuna.
Kramperová, L., & Kršňák, J. (2018). *Jak se učí živě: Rozhovory o inovativních školách*. Praha: Dharmagaia.
Krejčová, V., & Kargerová, J. (2003). *Vzdělávací program Začít spolu: metodický průvodce pro 1. st. ZŠ*. Praha: Portál.
Lukášová, H. (2010). *Kvalita života dětí a didaktika*. Praha: Portál.
Montessori, M. (2017). *Objevování dítěte*. Praha: PedF UK.
Nejedlá, M. a kol. (2015). *Program škola podporující zdraví*. Praha: Lidové noviny.
Röher, R. & Wenke, H. (2000). *Ať žije škola*. Brno: Paido.
Steiner, R. (2014). *Anthroposofie a pedagogika. Články z let 1919-1924*. Asociace Waldorfských škol.
Urbanovská, E. (2010). Alternativní školy v ČR. In Průcha, J. (ed.), *Pedagogická encyklopedie* (s. 107-111). Praha: Portál.
Wenke, H. & Röher, R. (2002). *Daltonské vyučování*. Brno: Paido.

Obecné informace

U státní závěrečné zkoušky z pedagogiky a psychologie studenti prokazují schopnost propojit a syntetizovat poznatky základních pedagogických a psychologických disciplín (filozofie výchovy, dějiny pedagogiky, obecná pedagogika, didaktika, vývojová psychologie, sociální psychologie, pedagogická psychologie) a začlenit je do určitého praktického výkladového rámce (či více rámců opřených o teoretickou znalost vycházející z primárních informačních zdrojů).

Předpokládá se, že si studenti v přípravě na zkoušku individuálně zpracují níže uvedené tematické okruhy svým osobitým způsobem. Prakticky to znamená, že hodnocení u SZZ zohlední zařazení konkrétních témat do výkladové linie, detailní zaostření na vybraný problém, schopnost argumentace a vyjádření a zdůvodnění vlastního názoru. Závazným požadavkem však je u každého okruhu stručně pojmenovat a výstižně charakterizovat (a) některou ze starších klasických teorií a (b) novější či soudobé teoretické přístupy doložené příklady relevantních publikací. (Jako orientační ukazatel pro rozlišení starších a novějších teorií může sloužit časové hledisko; zpravidla horizont 70. let 20. století). V případě kontextu vzdělávací politiky a legislativy je třeba vycházet z aktuálního stavu platného v době přípravy na SZZ.

Kritéria hodnocení	Důvody pro snížení stupně hodnocení
▪ používání odborné terminologie	Student nepoužívá příslušné odborné pojmy, hovoří laickým jazykem.
▪ soubornost výkladu	Student formuluje navzájem protimluvné myšlenky bez patřičného vysvětlení.
▪ práce s portfoliem (alespoň 2 doklady)	Student nedokáže svůj výklad ilustrovat alespoň dvěma doklady z portfolia.
▪ propojení teorie s praxí	Student nedokáže smysluplně opřít výklad o některou klasickou, a soudobou teorii.
▪ individuální zpracování	Ve výkladu chybí individuální perspektiva, student jen rekapituluje studijní opory.
▪ práce s relevantní (odbornou) literaturou	Student využívá výhradně sekundární literaturu, neorientuje se v základních zdrojích.
▪ kvalita reflexe vlastní zkušenosti	Chybí reflexe vlastních zkušeností např. z pedagogických praxí.

Okruh č. 10: Výuka jako vytváření rozmanitého, bezpečného a podpůrného učebního prostředí

Vývoj pojetí vzdělávání (od dogmatického ke konstruktivistickému); modely výuky (systémový pohled, model hloubkové struktury); nástroje pro posuzování kvality (vlastní) práce učitele.

Obecná didaktika: tradiční a konstruktivistický pohled na výuku (tradiční fáze výuky – Maňák; model E-U-R); organizační formy výuky, výukové metody, proces výuky; didaktické principy a zásady výuka – soutěž x individuální práce x kooperativní činnosti (sociální učení).

Pedagogická komunikace a interakce: základní principy a charakteristiky pedagogické komunikace složky komunikace (verbální, neverbální, komunikace činem); prvky efektivní komunikace možné problémy v komunikaci mezi učiteli a žáky (komunikační fauly, komunikační chyby, krizové situace); zpětná vazba ve výuce (popisný a hodnotící jazyk, sebehodnocení žáků); psychologické aspekty otázek a zpětné vazby ve výuce z hlediska emocí a sebepojetí dětí.

Sociálně-psychologické aspekty práce se třídou a skupinovou prací ve třídě: fáze vývoje sociální skupiny (vývoj třídy a skupinová práce se třídou); sociální skupina a skupinová dynamika (kooperace a konflikt); vedení školní třídy (autorita a moc učitele); sociální klima třídy a možnosti jeho diagnostiky (komunitní kruhy a jiné nástroje); třídnická hodina a sociální klima třídy.

Reflexe vlastní zkušenosti s utvářením učebního prostředí: autodiagnostika vlastního pojetí výuky formulace vlastních kritérií kvality výuky (práce s analytickými nástroji); příklad práce s popisným, hodnotícím jazykem, s využíváním sebehodnocení žáků apod.; ukázka spíše tradiční a spíše konstruktivistické přípravy na hodinu z portfolia.

Doporučená literatura k okruhu č. 10:

- Filová, H. (2009). Historický vývoj pojetí vyučování a vznik systému tradičních didaktických principů. In H. Horká et al., *Studie ze školní pedagogiky* (105–116). Brno: PdF MU.
- Janík, T. (2010). Školní vyučování. In Průcha, J. (ed.), *Pedagogická encyklopedie* (s. 178–183). Praha: Portál.
- Kalhous, Z., & Obst, O. a kol. (2002). *Školní didaktika*. Praha: Portál.
- Vališová, A. & Kasíková H. (eds.) (2011). *Pedagogika pro učitele*. Praha: Grada. (s. 173–212)

Okruh 10 z 12

Zkouška (24 minut) zahrnuje 1) prezentaci tématu opřenou o 2) odkazy do portfolia a 3) diskusi.

Obecné informace

U státní závěrečné zkoušky z pedagogiky a psychologie studenti prokazují schopnost propojit a syntetizovat poznatky základních pedagogických a psychologických disciplín (filozofie výchovy, dějiny pedagogiky, obecná pedagogika, didaktika, vývojová psychologie, sociální psychologie, pedagogická psychologie) a začlenit je do určitého praktického výkladového rámce (či více rámců opřených o teoretickou znalost vycházející z primárních informačních zdrojů).

Předpokládá se, že si studenti v přípravě na zkoušku individuálně zpracují níže uvedené tematické okruhy svým osobitým způsobem. Prakticky to znamená, že hodnocení u SZZ zohlední zařazení konkrétních témat do výkladové linie, detailní zaostření na vybraný problém, schopnost argumentace a vyjádření a zdůvodnění vlastního názoru. Závazným požadavkem však je u každého okruhu stručně pojmenovat a výstižně charakterizovat (a) některou ze starších klasických teorií a (b) novější či soudobé teoretické přístupy doložené příklady relevantních publikací. (Jako orientační ukazatel pro rozlišení starších a novějších teorií může sloužit časové hledisko; zpravidla horizont 70. let 20. století). V případě kontextu vzdělávací politiky a legislativy je třeba vycházet z aktuálního stavu platného v době přípravy na SZZ.

Kritéria hodnocení	Důvody pro snížení stupně hodnocení
▪ používání odborné terminologie	Student nepoužívá příslušné odborné pojmy, hovoří laickým jazykem.
▪ soudržnost výkladu	Student formuluje navzájem protimluvné myšlenky bez patřičného vysvětlení.
▪ práce s portfoliem (alespoň 2 doklady)	Student nedokáže svůj výklad ilustrovat alespoň dvěma doklady z portfolia.
▪ propojení teorie s praxí	Student nedokáže smysluplně opřít výklad o některou klasickou, a soudobou teorii.
▪ individuální zpracování	Ve výkladu chybí individuální perspektiva, student jen rekapituluje studijní opory.
▪ práce s relevantní (odbornou) literaturou	Student využívá výhradně sekundární literaturu, neorientuje se v základních zdrojích.
▪ kvalita reflexe vlastní zkušenosti	Chybí reflexe vlastních zkušeností např. z pedagogických praxí.

Okruh č. 11: Interakce uvnitř a vně školní třídy

Komunikace a interakce mezi aktéry vzdělávání.

Pedagogická komunikace a interakce: specifika komunikace ve školní třídě, jazyk školní třídy interakční vzorce a jejich výzkum; jazyk jako nástroj dorozumívání se o vzdělávacím obsahu.

Škola a rodina: role školy a rodiny v edukaci dítěte, rozdíly v rodinné a školní socializaci (náročné situace v rodině); vztah rodiny a školy z psychologického hlediska (názory a postoje rodičů ke vzdělávání); diagnostika rodiny a rodinného prostředí, práce s žákem ze sociálně nepodnětného prostředí.

Komunikace učitel – rodič: rodič v komunikaci, fáze rozhovoru s rodiči; techniky při rozhovoru (filtrační technika, stavění mostu, parafrázování...); třídní schůzka (třídní schůzky a konzultace s rodiči) tři komunikující strany v pedagogickém procesu – učitel, žák, rodič.

Reflexe vlastních zkušeností s formami spolupráce ve škole: reflexe vlastních vzorců pedagogické komunikace a interakce; zkušenosti s komunikací s rodiči (spolupráce, rodinná anamnéza, řešení problémů a krizí).

Doporučená literatura k okruhu č. 11:

Gavora, P. (2005). Učitel a žáci v komunikaci. Brno: Paido.

Mareš, J. & Křivohlavý, J. (1995). Komunikace ve škole. Brno: Masarykova univerzita.

Šedřová, K., Švaříček, R., & Šalamounová, Z. (2012). Komunikace ve školní třídě. Praha: Portál.

Obecné informace

U státní závěrečné zkoušky z pedagogiky a psychologie studenti prokazují schopnost propojit a syntetizovat poznatky základních pedagogických a psychologických disciplín (filozofie výchovy, dějiny pedagogiky, obecná pedagogika, didaktika, vývojová psychologie, sociální psychologie, pedagogická psychologie) a začlenit je do určitého praktického výkladového rámce (či více rámců opřených o teoretickou znalost vycházející z primárních informačních zdrojů).

Předpokládá se, že si studenti v přípravě na zkoušku individuálně zpracují níže uvedené tematické okruhy svým osobitým způsobem. Prakticky to znamená, že hodnocení u SZZ zohlední zařazení konkrétních témat do výkladové linie, detailní zaostření na vybraný problém, schopnost argumentace a vyjádření a zdůvodnění vlastního názoru. Závazným požadavkem však je u každého okruhu stručně pojmenovat a výstižně charakterizovat (a) některou ze starších klasických teorií a (b) novější či soudobé teoretické přístupy doložené příklady relevantních publikací. (Jako orientační ukazatel pro rozlišení starších a novějších teorií může sloužit časové hledisko; zpravidla horizont 70. let 20. století). V případě kontextu vzdělávací politiky a legislativy je třeba vycházet z aktuálního stavu platného v době přípravy na SZZ.

Kritéria hodnocení	Důvody pro snížení stupně hodnocení
▪ používání odborné terminologie	Student nepoužívá příslušné odborné pojmy, hovoří laickým jazykem.
▪ soudržnost výkladu	Student formuluje navzájem protimluvné myšlenky bez patřičného vysvětlení.
▪ práce s portfoliem (alespoň 2 doklady)	Student nedokáže svůj výklad ilustrovat alespoň dvěma doklady z portfolia.
▪ propojení teorie s praxí	Student nedokáže smysluplně opřít výklad o některou klasickou, a soudobou teorii.
▪ individuální zpracování	Ve výkladu chybí individuální perspektiva, student jen rekapituluje studijní opory.
▪ práce s relevantní (odbornou) literaturou	Student využívá výhradně sekundární literaturu, neorientuje se v základních zdrojích.
▪ kvalita reflexe vlastní zkušenosti	Chybí reflexe vlastních zkušeností např. z pedagogických praxí.

Okruh č. 12: Příprava učitele na výuku

Cílová orientace vzdělávání, hierarchie edukačních cílů.

Středně- a dlouhodobé plánování: příprava pedagoga na školní rok, příprava na převzetí třídy (1. třída x vyšší ročník), hledání možností individuálního přístupu (přestupy žáků z jiných tříd/škol, nástup do 1. třídy); plán činnosti na rok (včetně přípravy různých prostředí – terénní výuka, výuka mimo školu, výuka mimo třídu, kulturní programy, odborné učebny...).

Příprava na vyučovací hodinu: plánování výuky, struktura vyučovací hodiny; cíle výuky; taxonomie výukových cílů (Bloom, Kratwohl, Dave), vztah k cílům v ŠVP; didaktická analýza učiva: pojmová analýza, operační analýza; aplikace didaktických principů, výukových strategií, výukových forem a metod.

Reflexe vyučovací hodiny: poskytování zpětné vazby žákům s odkazem na stanovené cíle (sebe/hodnocení, vrstevnické hodnocení, formativní hodnocení); reflexe realizace výuky s odkazem na stanovené (krátkodobé, dlouhodobé) cíle; sebereflexe učitele z hlediska uplatněných profesních kompetencí/dovedností (profesní růst).

Reflexe dosavadních (samostatných) vyučovacích výstupů (představení vlastních příprav z praxi): představení způsobů práce s cíli (dlouho- i krátkodobými; oborovými i nadoborovými – kompetencemi) představení způsobů organizace výuky (formy, metody); představení způsobů poskytování zpětné vazby k učení žáků, práce s chybou; profesní portfolio jako nástroj reflexe profesního rozvoje.

Doporučená literatura k okruhu č. 12:

Byčkovský, B., & Kotásek, J. (2004). Nová teorie klasifikování kognitivních cílů ve vzdělávání: revize Bloomovy taxonomie. *Pedagogika*, 54(3), 227–242.

Kalhous, Z., & Obst, O. (2002). *Školní didaktika*. Praha: Portál.

Kasíková, H. (2011). Cíle vyučování. In A. Vališová & H. Kasíková (eds.), *Pedagogika pro učitele* (s. 135–142). Praha: Grada.

Maňák, J., & Janík, T. (2010). Cíle výchovy a vzdělávání. In Průcha, J. (ed.), *Pedagogická encyklopedie* (s. 132–137). Praha: Portál.

Pasch, M. et al. (1998). *Od vzdělávacího programu k vyučovací hodině*. Praha: Portál.

Trnková, K. (2002). *Příprava učitele na vyučování*. Brno: Filozofická fakulta MU.

Okruh 12 z 12

Zkouška (24 minut) zahrnuje 1) prezentaci tématu opřenou o 2) odkazy do portfolia a 3) diskusi.